

กลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
EDUCATIONAL MANAGEMENT STRATEGIES ACCORDING TO SARANIYA
DHAMMA OF THE BUDDHIST SUNDAY SCHOOL OF
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

^[1]พระมหาศุภชัย ปิยธมมชโย (ติวปี่) Phramaha Suphachai Piyadhammajayo (Tivapee)

^[2]สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo ^[3]ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka

^[1] ^[2] ^[3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author Email: suphachai051217@gmail.com

Article Received: May 08, 2024, Revised: August 19, 2024, Accepted: August 23, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) พัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 และ 3) เสนอกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร โรงเรียนสาขา โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 179 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและใช้การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มคัดเลือกด้วยวิธีเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านการบริหาร ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการเงิน สภาพที่คาดหวัง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านการบริหาร ด้านนโยบาย ด้านการเงิน ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร 2) การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 มี กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์เชิงรับ 3) กลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ สรุปเป็น “S-IPEP”

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการศึกษา, โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์, หลักสารานีธรรม 6

ABSTRACT

The objectives of this research article were to: 1) study the educational management situation of Buddhist Sunday School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2) develop educational management strategies based on Buddhist principles at the Sāraṇiya Dhamma, and 3) propose educational management strategies based on Buddhist principles at the Sāraṇiya Dhamma of Buddhist Sunday School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The mixed research methodology was used in the study consisted of quantitative research and qualitative research. The quantitative research sample was 179 administrators at branch schools and Buddhist Sunday schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The tool used in this study was an opinion questionnaire to evaluate 5 levels, data were analyzed by statistical, including percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used semi-structured interview with 5 experts, and used group discussion format with 10 key informants, interviews and focus groups were selected using a purposive method, data were analyzed by content analysis. The research results found that: 1) Educational management situation of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, overall and each aspect were at a high level; Administration, Policy, Academics, Personnel, and Finance, respectively and in terms of expected condition, overall and each aspect were at a high level; Administration, Policy, Finance, Academics, and Personnel, 2) Develop educational management strategies based on Buddhist principles at the Sāraṇiya Dhamma, with Maxi-Maxi Strategies (SO Strategy), Maxi-Mini Strategies (ST Strategy), Mini-Maxi Strategies (WO Strategy), and Mini-Mini Strategies (WT Strategy), and 3) Educational management strategies based on Buddhist principles at the Sāraṇiya Dhamma of Buddhist Sunday School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University consisted of Vision, Mission, Goals, Strategy, Driving strategy into practice, and Success conditions which could summarized as “S-IPEP”.

Keywords: Educational Management Strategies, The Buddhist Sunday School, Sāraṇiya Dhamma

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้วัดมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษา รัฐบาลควรจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน เพราะการเรียนรู้ทางศาสนาถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และวัดเป็นสถาบันทางสังคมมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนมาหลายยุคหลายสมัย ให้บุคคลเกิดความรู้คู่คุณธรรมตลอดชีวิต ซึ่งปัจจุบันวัดจำนวนมากจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546)

โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอบรมสั่งสอนเยาวชนให้มีความประพฤติดีงาม มีจิตสำนึกที่ดีมีความรับผิดชอบต่อ

ตนเองและสังคม เป็นแหล่งให้ความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้เป็นแนวทางการประพฤติในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เปิดการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันอาทิตย์ที่ 13 กรกฎาคม 2501 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร นับเป็นโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกของประเทศไทยโดยได้แบบอย่างมาจากประเทศศรีลังกาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังศีลธรรมแก่เด็กเยาวชนให้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้วิชาการพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชาติทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติตั้งแต่เยาว์วัย สำหรับการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นมานั้น ได้วางวัตถุประสงค์หลักไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ 1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัยของตน 2) เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน 3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา 4) เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์ 5) เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีวัด สถานศึกษาแจ้งความประสงค์เป็นสาขามากถึง 179 แห่ง (พระมหาบรรจง จนทศุตโต, 2550)

ปัจจุบันโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคมภายใต้การกำกับของรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่ ปฏิบัติหน้าที่ภาระกิจตอบสนองพันธกิจมหาวิทยาลัยด้านการให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเน้นไปที่เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ โดยการเรียนการสอนในทุกวันอาทิตย์ภาคเช้าเปิดการเรียนการสอนวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธประวัติ ธรรมะ ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ มารยาทและศาสนพิธี ธรรมเนียม เป็นต้น ส่วนในภาคบ่ายเปิดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ นาฏยศิลป์ ดนตรีไทย ศิลปะป้องกันตัว ศิลปะแม่ไม้มวยไทย ศิลปะวาดภาพ ศิลปะหัตถกรรม เป็นต้น มุ่งหมายปลูกศรัทธาเด็กเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระศาสนา แต่จากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมและสถานการณ์ต่างๆ ส่งผลให้เด็ก เยาวชน ห่างไกลวัดและมีความสนใจด้านศีลธรรมน้อยลง ส่งผลกระทบต่อจำนวนเด็ก เยาวชนที่มาศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลดน้อยลง และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ในอนาคตปีการศึกษา 2565 โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนักเรียนเข้าสมัครเรียนจำนวน 264 คน ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่มีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก

ปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีมาตลอดสำหรับผู้บริหาร คือ ขาดทุนทรัพย์ในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งในวัดใหญ่ในเมืองที่มีฐานะดี มีรายได้จากศาสนสมบัติของวัด เช่น ค่าเช่าตึกอาคารพาณิชย์ และที่ดินของวัด สามารถจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืนถาวร แต่ถ้าเป็นสำนักเรียนเล็กๆ หรือวัดเล็กๆ ไม่มีทุนทรัพย์ก็ไม่สามารถจะจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้โดยตลอด ต้องอาศัยกำลังศรัทธาของชาวบ้าน และครูบาอาจารย์จากโรงเรียนภายนอกเข้ามาช่วยสอน ซึ่งก็เป็นการเสียสละของพวกเขาที่น่าสรรเสริญนอกจากนั้นปัญหาคูณการ คือ พระที่สอน ถ้าเป็นสำนักเรียนเล็กๆ จะหาพระเป็นอาจารย์สอนยากอยู่ เพราะไม่ใช่ว่าเป็นพระแล้วจะสอนธรรมะได้ทุกรูปทุกองค์ไป หรือสอนได้แต่ไม่ค่อยดี เด็กไม่เข้าใจ ก็เกิดการเบื่อหน่าย เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าในระยะแรกของการเปิดเรียนจะมีเด็กมาสมัครเรียนจำนวนมาก แต่เรียนไป 3-4 อาทิตย์ เด็กจะเริ่มถอยห่างออกมา เพราะเกิดการเบื่อเรียนแล้วไม่เข้าใจ จำนวนของนักเรียนก็จะลดลงไปเรื่อยๆ หลักสูตรการเรียนการสอนก็เป็นอีกปัญหาที่สำคัญ เพราะถ้าเขียนหลักสูตรยากไป การเรียนการสอนก็ยากตาม เด็กไม่สามารถเข้าใจได้เพราะวุฒิภาวะไม่ถึงขั้นที่จะรู้ได้ก็เรียนไปโดยท่องจำอย่างเดียวเด็กก็เบื่อหน่าย กลายเป็นนกแก้วนกขุนทองที่พูดภาษาคนได้ แต่ไม่รู้ความหมายที่แท้จริงคืออะไร

แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากไม่ให้การศึกษอบรมแก่เด็กและเยาวชนอย่างถูกต้อง เด็กและเยาวชนก็จะมีชีวิตที่ไม่ดี การพูดก็ไม่ดี การกระทำก็ไม่ดี สังคมเดือดร้อน เป็นเรื่องที่เราเห็นกันอยู่เป็นประจำ เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรมองกันในด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องของวัตถุนิยมเพียงฝ่ายเดียว ต้องมองถึงเรื่องศาสนาด้วย เพราะศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ ถ้าจิตใจไม่ดีเสียแล้วไม่สามารถจะสร้างเศรษฐกิจ หรือรักษาเศรษฐกิจให้ดำรงอยู่ได้ หลายคนล้มเหลวในทางเศรษฐกิจมีให้เห็นกันอยู่มากมาย สงครามเล็กใหญ่ การก่อการร้ายก็ล้วนเรื่องวัตถุนิยม มุ่งผลที่เป็นวัตถุที่ตนจะได้รับเป็นที่ตั้ง สังคมจึงเดือดร้อนกันจนทุกวันนี้ นั่นก็คือเราขาดการปลูกฝังด้านคุณธรรมให้ เกิดขึ้นในใจนั่นเอง เพราะฉะนั้น คำถามที่ว่า ถ้าลงทุนไปแล้ว ประชาชนจะได้อะไร จึงเป็นคำถามของคนที่ไม่เข้าใจอะไรเลย เหมือนกับตักบาตรพระแล้วถามว่าจะได้อะไร และถ้าคนในสังคมไทยเรายังติดอยู่กับวัตถุนิยมอย่างไม่ลืมหูลืมตาอย่างนี้ โอกาสที่จะพัฒนาการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นชื่อของโรงเรียน หรือชื่อของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ก็ไม่มีโอกาสขยายให้กว้างขวางออกไป ได้อย่างที่วาดฝันไว้ว่า จะมีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทุกตำบลทั่วประเทศ (ธมมจรธ, 2551) จึงเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต้องเร่งรับหาแนวทางป้องกันแก้ไขและแสวงหากลยุทธ์แนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนหันกลับมาสนใจศึกษาเรียนรู้วิชาการพระพุทธศาสนาและร่วมสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยไว้เป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป

หลักสารณียธรรม 6 ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน สารณียธรรม 6 คือ 1) เมตตาภาวกรรม ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตาวจีกรรม ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตาเมตตากรรม ตั้งจิตปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดีมีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใสต่อกัน 4) สาธารณโภคี ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือเมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียวนำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน 5) สีลสามัญญตา มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือมีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นผู้ร่ำรังเกียจของหมู่คณะ 6) ทิฐุสามัญญตา มีทิฐุงามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง (ที.ปา. (ไทย) 11/317/257) ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และเป็นคุณธรรมที่ทำให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีสถานศึกษาควรนำมาปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดผลดีแก่เพื่อนร่วมงานและการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จึงมีความสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานและพัฒนาศึกษาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. เพื่อเสนอกกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสราณียธรรม 6 จากงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่า 5 ระดับ 2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น 3) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา ด้วยการตรวจและประเมินดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) และ 5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนสาขา โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 179 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ให้ข้อคำถามมีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระทำให้ได้คำตอบเชิงลึก นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 5 ท่าน คัดเลือกแบบเจาะจง จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนก เปรียบเทียบ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์

2. นำผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ SWOT Analysis (สภาพแวดล้อมภายนอก ภายใน) และ TOWS Matrix เพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์

3. จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์ คัดเลือกแบบเจาะจงมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา มีประสบการณ์การจัดการศึกษาเชิงพุทธ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และเคยมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นตอนที่ 3 เสนอกกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานุกรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการปรับปรุง แก้ไขร่างกลยุทธ์ฯ นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาคณะกฐินเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำเสนอ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวม

ด้าน	รายการ	สภาพที่ปฏิบัติจริง (D)			สภาพที่คาดหวัง (I)		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	นโยบาย	3.77	1.25	มาก	4.35	0.75	มาก
2	การบริหาร	3.94	1.68	มาก	4.45	0.71	มาก
3	บุคลากร	3.70	1.27	มาก	4.28	0.78	มาก
4	วิชาการ	3.74	1.12	มาก	4.32	1.09	มาก
5	การเงิน	3.67	1.33	มาก	4.34	0.76	มาก
รวม		3.76	1.27	มาก	4.35	0.78	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหาร รองลงมาคือ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการเงินตามลำดับ

1.2 สภาพที่คาดหวังการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหาร รองลงมาคือ ด้านนโยบาย ด้านการเงิน ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานุกรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับอุปสรรค ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ ทำให้กลยุทธ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท สรุปดังนี้ คือ

2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ได้แก่ การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษา สร้างความไว้วางใจ ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

2.2 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งให้บริการความรู้ทางพระพุทธศาสนา ปรับปรุงกระบวนการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน การนิเทศ

2.3 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้แก่ เสริมสร้างความรู้โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ สรรหาบุคลากรให้เพียงพอ

2.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) ได้แก่ การวางแผนบริหารงบประมาณให้มีคุณภาพ เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงาน จัดหาทรัพยากรทางการศึกษา กำหนดกระบวนการตรวจสอบให้เป็นระบบ ขั้นตอน

3. ผลการเสนอกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสารานุกรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ “เป็นแหล่งเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชน บริการความรู้ด้านพระพุทธศาสนา”

พันธกิจ 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษา และบริการความรู้ทางพระพุทธศาสนา 2) พัฒนาครู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษา 3) พัฒนาระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท 4) จัดหาทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

เป้าประสงค์ 1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความภาคภูมิใจในความชาวพุทธ 2) ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาค มีสมรรถนะที่จำเป็น 3) ครู และบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีจรรยาบรรณ 4) จัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) บริหารจัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้

กลยุทธ์ มี 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ส่งเสริมการบริหารจัดการนโยบายจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติเป็นอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษา โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3) สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้กับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและผู้ปกครอง 4) ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว 5) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบ ต่อตนเอง และองค์กร

กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งให้บริการความรู้ทางพระพุทธศาสนา 2) การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และมีความรู้ทางพระพุทธศาสนา 3) ปรับปรุงกระบวนการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 4) พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน 5) การนิเทศในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

กลยุทธ์ที่ 3 กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพบุคลากรและความร่วมมือของบุคลากรเพื่อการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) เสริมสร้างความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกัน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนา 2) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียน 3) สนับสนุนให้มีการสรรหาบุคลากรให้เพียงพอในการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการวางแผนบริหารงบประมาณให้กับผู้นำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทางการเงินตามแผนงบประมาณ 2) กำหนดกระบวนการวางแผนการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนให้มีความ

เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงาน 3) จัดหาทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 4) กำหนดกระบวนการตรวจสอบภายในสู่การปฏิบัติให้เป็นระบบ ตามขั้นตอนและวิธีการให้เป็นไปตามเป้าหมาย 5) มีการรายงานผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มีดังนี้

1) สร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในความเป็นมาและความเชื่อมโยงของกลยุทธ์ กับนโยบายและแผนสำคัญอื่นๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในทิศทางเดียวกันด้วยความเมตตาต่อเพื่อนร่วมงานร่วมกิจกรรม ร่วมช่วยเหลือต่างๆ อย่างเต็มใจ (เมตตาทายกรรม) และช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตาวจีกรรม)

2) เน้นย้ำให้ผู้บริหารทั้งในส่วนกลางและระดับศูนย์ให้ความสำคัญในการพิจารณากลยุทธ์ฯ ด้วยวาจาที่ประกอบด้วยเมตตา คือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี (เมตตาวจีกรรม) และตั้งจิตปรารถนาที่ดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันมองเห็นในแง่ดีและหวังประโยชน์ต่อส่วนรวม (เมตตาโมณกรรม), เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย แผน และกรอบแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน

3) จัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย มาตรการและโครงการที่เป็นรูปธรรม สำหรับดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณด้วยความพร้อมเพรียงมีระเบียบวินัยร่วมกันทั้งหมด (ศีลสามัญญตา) และมีความเห็นตรงตามถูกต้องเสมอกันเห็นชอบตกลงกันได้ด้วยหลักการที่สำคัญ (ทิวฐิสามัญญตา) ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ฯ

4) กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นระบบ และมีการแบ่งปันความดีความชอบที่ได้มาโดยชอบธรรมแม้เล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมทั่วกัน (สาธารณโภคี)

เงื่อนไขความสำเร็จ 1) ความต่อเนื่องด้านนโยบายทุกระดับ 2) หน่วยงานทุกระดับมีแผนสู่การปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ฯ 3) ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง 4) การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ การติดตาม การประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ พบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหาร ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการเงิน ตามลำดับ สภาพที่คาดหวังการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหาร ด้านนโยบาย ด้านการเงิน ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการบริหารจัดการที่เน้นการอบรมด้านคุณภาพเรื่องการจัดกิจกรรมการสอน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม และมีศูนย์สนับสนุนครูผู้สอนให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอนและการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของพระสมุห์โกมิน จันทาโก (อินทร์อยู่)

(2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหาร ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านครูสอน ด้านนักเรียน ด้านการเรียนการสอน และด้านแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับการวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาวโธ (อยู่สำราญ) (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวินอาทิตยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) ได้แก่ หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลผลิต (Outputs) คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูง มีคุณภาพในระดับสากล ผู้เรียนสามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำรงตนในสังคมได้อย่างดีมีความสุขร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชนประเทศชาติ และมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี 4 ประเภท คือ 1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) 2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) 3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) และ 4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) ทั้งนี้เป็นเพราะ การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยนั้น จะทำให้ได้ทางเลือกเพื่อสร้างเป็นกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญอยู่ สอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลิกา เฟื่องฟูง (2550) ที่กล่าวว่า การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินสถานภาพของสภาพแวดล้อมภายในระหว่างจุดแข็ง และจุดอ่อน และผลการประเมินสถานภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกระหว่างโอกาส และอุปสรรคโดยกำหนดสถานภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกระหว่างโอกาสและอุปสรรคว่ามีสถานภาพโน้มเอียงไปในทางใดเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ได้

3. ผลการเสนอกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นเพราะ กลยุทธ์มีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษาให้สำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะช่วยให้โรงเรียนมองเห็นทิศทางและภาพในอนาคต และทำให้ทราบว่าจะดำเนินการอย่างไร อีกทั้งยังช่วยบุคลากรมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของพระครูศรีรัตนภิรัต (ปิยนันท์ ปิยจิตโต) (2561) ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ (Vision) คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจเด็กไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข 2) พันธกิจ (Mission) คือ มุ่งจัดการศึกษาศาสนสงเคราะห์ มุ่งพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้านกาย สังคม จิตใจ และปัญญา และมุ่งผลิตเด็กให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข 3) วัตถุประสงค์ (Objective) คือ เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรู้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการบริหารงบประมาณด้วยสุจริตธรรมและสนับสนุนสวัสดิการอย่างทั่วถึง บุคลากรมีศักยภาพและมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 4) กลยุทธ์ 4 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ด้านวิชาการ คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ด้านงบประมาณ คือ พัฒนาระบบความสุจริตธรรมและดูแลสวัสดิการอย่างทั่วถึง กลยุทธ์ที่ 3 ด้านบุคคล คือ พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีความสุข และกลยุทธ์ที่ 4 ด้านงานทั่วไป คือ พัฒนาระบบการบริหารงานทั่วไปให้ได้มาตรฐานสากล

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือ “S-IPEP” เป็นกลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย หลักสาราณียธรรม (Sāraṇīyadhamma=S) กลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษา (Increase the efficiency of learning management processes in line with educational management policies and goals =I) กลยุทธ์ส่งเสริมการบริหารจัดการนโยบายจัดการศึกษา (Promote educational policy management=P) กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพบุคลากรและความร่วมมือของบุคลากรเพื่อการจัดการศึกษา (Enhance personnel capacity and collaboration of personnel for educational management = E) กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษา (Promote budget utilization for educational management = P) โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนกลยุทธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเงิน ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดหาแหล่งงบประมาณจากทั้งหน่วยงานราชการ และเอกชน ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

1.2 ทางโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรนำกลยุทธ์นี้ไปปฏิบัติ และนำไปดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้งาน เพื่อให้ผู้บริหารและบุคลากรมีความเข้าใจร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการทำหลักสูตรสำหรับโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- ธมมจรรณ. (2551). ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อีกหนึ่งความหวังของเด็กไทย. แหล่งที่มา <https://mgronline.com/dhamma/detail/9510000002343> สืบค้นเมื่อ 22 เม.ย. 2566.
- พระครูศรีรัตนกิจ (ปิยนันท์ ปิยจิตโต). (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดพระพุทธศาสนาในภาคกลาง. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(3). 177-189.
- พระปลัดประพจน์ สุภาโต (อยู่สำราญ). (2555). การศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบรรจง จนทศโต. (2550). คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์โกมิน จนทาโก (อินทร์อยู่). (2563). ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์. 1(1). 17-27.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อัญชลิกา เฟื่องฟู. (2550). การวิเคราะห์ SWOT. สระแก้ว: มหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตสารสนเทศสระแก้ว.